

Avidentifierad version

Översättning

C-629/18 - 1

Mål C-629/18

Begäran om förhandsavgörande

Datum för ingivande:

8 oktober 2018

Domstol som begär förhandsavgörande:

Sofiyski gradski sad (Bulgarien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

19 september 2018

Klagande:

EN

FM

GL

Motpart:

Ryanair Designated Activity Company (RYANAIR DAC)

BESLUT

Sofia, den 19 september 2018

**Sofiyski gradski sad (domstol i Sofia), avdelningen för handelsrättsliga mål
[utelämnas]**

[utelämnas]

har i faktiskt och rättsligt hänseende konstaterat följande:

[utelämnas]

I. FÖREMÅLET OCH PARTERNA I FÖRFARANDET

Ett förfarande om tillerkännande av kompensation enligt artikel 7.1 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004 på grund av en försenad flygning inleddes vid domstolen i första instans (Rayonen sad, distriktsdomstol).

Klagandena är de bulgariska medborgarna EN, [utelämnas], FM och [utelämnas], deras minderåriga barn, som företräds av dennes rättsliga företrädare FM [utelämnas].

Motpart är Ryanair Designated Activity Company (nedan kallat Ryanair), ett bolag som bildats och registrerats enligt irländsk rätt [utelämnas].

II. BAKGRUND

Klagandena har uppgett att de köpte biljetter för en flygning [utelämnas] med lufttrafikföretaget Ryanair. Flygningen skulle ha genomförts den 19 januari 2017 från avgångsorten Sofia, Republiken Bulgarien, till ankomstorten Rom, Republiken Italien. Klagandena har vidare anført att flygningen genomfördes med en försening på över tre timmar och har därför gjort gällande att de har rätt till kompensation enligt förordning (EG) nr 261/2004.

Ryanair invände inom tidsfristen för att inkomma med svaromål att den bulgariska domstolen inte är behörig med hänvisning till artikel 25 i förordning (EU) nr 1215/2012. Ryanair har gjort gällande att ett prorogationsavtal har ingåtts genom de allmänna avtalsvillkor som gäller för de omtvistade avtalen om lufttransport av personer och att det av dessa följer att den däri nämnda domstolen på Irland är behörig (punkt 2.4 i [Orig. s. 2] de allmänna avtalsvillkoren har följande lydelse: ”Såvitt Montrealkonventionen från 1999 eller tillämplig lagstiftning inte föreskriver någonting annat, är irländsk rätt tillämplig på fullgörelse och tolkning av transportavtalet som Du ingått med oss, av dessa allmänna avtalsvillkor liksom av våra föreskrifter, och irländska domstolar är behöriga att avgöra alla tvister som följer av detta avtal eller har samband med det.”) Ryanair företräder uppfattningen att den aktuella tvisten inte är en konsumenttvist i den mening som avses i förordning (EU) nr 1215/2012 och att passagerarna inte heller är konsumenter i den mening som avses i andra unionsrättsakter, som visserligen inte innehåller några handläggningsregler, men vilka dock visar den allmänna riktningen för hur denna personkategori ska behandlas inom ramen för unionsrätten (exempelvis direktiv 2011/83/EU eller direktiv 93/13/EEG om oskäligen villkor i konsumentavtal).

Domstolen i första instans (distriktsdomstol) ogillade invändningen om bristande behörighet och hänvisade i detta avseende till EU-domstolens dom (fjärde avdelningen) av den 9 juli 2009, Rehder (C-204/08, EU:C:2009:439). Enligt denna dom är bestämmelserna om domstolsbehörighet i rådets förordning (EG) nr 44/2001 tillämpliga om klaganden begär kompensation enligt förordning (EG) nr

261/2004. I detta fall ska orten där tjänsterna utförs i den mening som avses i artikel 5.1 b i förordning (EG) 44/2001 anses vara både flygplanets avreseort och ankomstort, och klaganden kan efter eget val väcka talan vid domstolen i vars domkrets endera av dessa orter är belägna. Domstolen i första instans utgick vidare från att de allmänna avtalsvillkoren som Ryanair har åberopat inte föreskriver en exklusiv behörighet, utan endast gäller om inget annat följer av tillämplig rätt, nämligen förordning (EU) nr 1215/2012 som innehåller likalydande bestämmelser som de nämnda bestämmelserna i direktiv (EG) 44/2001. Den hänskjutande domstolen konstaterade att för det fall de allmänna avtalsvillkoren utan förbehåll förskriver att irländska domstolar är behöriga, utgör detta ett oskäligt avtalsvillkor som inte kan göras gällande mot klagandena.

III. TILLÄMPLIGA BESTÄMMELSER

Klagandena har åberopat rättigheterna som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004. Denna förordning innehåller materiella bestämmelser om anspråk på kompensation på grund av att ett avtal om lufttransport av personer inte fullgörs eller endast fullgörs delvis (vem som har rätt till kompensation, i vilka fall av utebliven fullgörelse av lufttrafikföretagets skyldigheter som en sådan rätt föreligger, och hur kompensationens storlek fastställs).

Om klaganden åberopar rättigheterna enligt förordning (EG) nr 261/2004 och inte enligt konventionen om vissa enhetliga regler för internationella lufttransporter (Montrealkonventionen) följer det av EU-domstolens dom i målet C-204/18 att frågan om vilken domstol som är behörig ska avgöras på grundval av förordning (EG) nr 44/2001 och inte enligt de särskilda behörighetsreglerna i Montrealkonventionen (artikel 33.1).

Bestämmelserna i förordning (EG) nr 44/2001 är inte längre i kraft, och de rättsförhållanden som ursprungligen reglerades i nämnda förordning regleras numera i förordning (EU) [Orig. s. 3] nr 1215/2012. De processuella bestämmelser som är tillämpliga i förevarande fall och enligt vilka den behöriga domstolen ska fastställas är följaktligen förordning (EU) nr 1215/2012.

IV. SKÄLEN TILL BEGÄRAN OM FÖRHANDSAVGÖRANDE

Förordning (EU) 1215/2012 innehåller allmänna och särskilda behörighetsbestämmelser, vilka grovt kan indelas i flera grupper:

- allmän behörighet för domstolen på den plats där svaranden har hemvist (artikel 4.1)
- särskild behörighet om talan avser avtal och skadestånd utanför avtalsförhållanden (artikel 7)

- särskild behörighet beroende på föremålet för talan: försäkringstvister (avsnitt 3), konsumenttvister (avsnitt 4), tvister vid anställningsavtal (avsnitt 5)
- exklusiv behörighet
- val av behörig domstol (artikel 25)
- tyst prorogation (artikel 26).

Enligt den rättspraxis som anförts ovan (EU-domstolens dom i målet C-204/18) som är bindande och har meddelats inom ramen för ett mål om förhandsavgörande kan en talan som grundas på förordning (EG) nr 261/2004 i enlighet med klagandens val väckas både vid domstolen som är behörig enligt den allmänna regeln (där motparten har hemvist) eller vid domstolen som är behörig enligt den särskilda behörighetsregeln (avreseorten eller ankomstorten). EU-domstolen har tolkat begreppet ”uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser” inom ramen för ett avtal om lufttransport av personer enligt artikel 5.1 b andra strecksatsen i förordning (EG) nr 44/2001 och konstaterat att detta enligt klagandens val kan vara både avreseorten och ankomstorten. Artikel 7.1 b andra strecksatsen i förordning (EU) nr 1215/2012 återger ordagrant lydelsen av artikel 5.1 b andra strecksatsen i förordning (EG) nr 44/2001.

Samtidigt undantas tvister rörande fullgörande av avtal om lufttransport av personer uttryckligen från tillämpningsområdet för domstolarnas behörighet vid konsumenttvister. Enligt artikel 17.3 i förordning (EU) nr 1215/2012 ska detta avsnitt (”Behörighet vid konsumenttvister”) nämligen inte tillämpas på transportavtal utom när det gäller avtal om en kombination av resa och inkvartering för ett pris där allt är inkluderat (vilket det inte är fråga om i det aktuella avtalet). Följaktligen har klaganden inte den rätt som tillkommer en konsument att väcka talan vid den ort där denne har hemvist (artikel 18.1).

Det är tvistigt huruvida det är möjligt att uttryckligen avtala att en domstol, som inte omfattas av varken den allmänna eller den särskilda behörighetsregeln och som är belägen i en annan stat, ska vara behörig att avgöra tvisten.

Enligt artikel 25.4 i förordning (EU) nr 1215/2012 saknar prorogationsavtal rättslig verkan om en domstol har exklusiv behörighet i det aktuella förfarandet, medan prorogationsavtal vid tvister om anställningsavtal, försäkringstvister och konsumenttvister måste ingås efter tvistens uppkomst. I andra fall föreligger inga formella begränsningar med avseende på möjligheten att i förväg ingå avtal om behörig domstol enligt artikel 25 i förordning (EU) nr 1215/2012. **[Orig. s. 4]**

Uppenbarligen har tvister rörande avtal om lufttransport för personer inte uttryckligen undantagits från tillämpningsområdet för prorogationsavtal. Detta framgår inte heller av den nämnda domen C-204/08, i vilken EU-domstolen visserligen fastställer vilken domstol som vore behörig om klaganden väljer den särskilda behörighetsbestämmelsen i avtalet, men i vilken det däremot inte sker

någon prövning av frågan huruvida parterna får avvika från bestämmelserna i förordningen genom ett avtal som ingåtts innan tvistens uppkomst enligt artikel 25.

Nämnda bestämmelse är otydlig av följande skäl:

Å ena sidan regleras passagerarens materiella rättigheter i egenskap av part till ett avtal om lufttransport av personer detaljerat i förordning (EG) nr 261/2004. Förordningen säkerställer en hög skyddsnivå för passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar genom att föreskriva en absolut rätt till kompensation till ett schablonbelopp, där ingen skada behöver påvisas (principen om en hög skyddsnivå för flygpassagerare bekräftades även i EU-domstolens dom av den 12 september 2018, Harms, C-601/17, EU:C:2018:702).

Om man tar handläggningsreglerna i förordning (EU) nr 1215/2012 ordagrant, enligt vilka prorogationsavtal får ingås innan tvistens uppkomst och dessutom i allmänna avtalsvillkor, skulle det å andra sidan leda till en motsättning mellan den höga materiella skyddsnivån och handläggningsreglerna för att genomföra denna i en stat som innebär en nackdel för passageraren. I förevarande fall vill klagandena i egenskap av passagerare utöva rättigheter som ger uttryck för det förstärkta skyddet inom Europeiska unionen för användare av tjänster, men dessa rättigheter måste vid tillämpning av det ingångna avtalet enligt artikel 25 i förordning (EU) nr 1215/2012 utövas i en stat, där varken klaganden har hemvist eller avtalets fullgörelseort ligger. Således uppkommer frågan huruvida avvägningen mellan passagerarnas och lufttrafikföretagets intressen inte påverkas negativt, och om det inte för att upprätthålla en skälig balans vore nödvändigt att den ekonomiskt svagare parten i avtalsförhållandet ges en ytterligare möjlighet.

Av ovan anförda skäl har domstolen som slutgiltigt ska avgöra vilken domstol som är behörig att avgöra förevarande tvist (med hänsyn till tvisteföremålets värde kan appellationsdomstolens avgörande i denna fråga inte överklagas) *ex officio* fastställt att det är nödvändigt att begära ett förhandsavgörande.

Mot bakgrund av det ovan anförda har den hänskjutande domstolen fattat följande

BESLUT:

Följande fråga hänskjuts till Europeiska unionens domstol för förhandsavgörande enligt artikel 267 punkt 3 FEUF:

Är det förenligt med artikel 25 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 att en domstols behörighet för att avgöra tvister enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004 av den 11 februari 2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans [Orig. s. 5] till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar och om

upphävande av förordning (EEG) nr 295/91 grundas på ett avtal som ingåtts före tvistens uppkomst?

Förfarandet vilandeförklaras fram till dess att Europeiska unionens domstol har meddelat sitt avgörande [utelämnas].

[utelämnas]

ARBETSDOKUMENT